

Wiadomości krajowe.

— Z Wiednia. —

U w i a d o m i e n i e.

Wczoraj d. 30. Stycznia spalono znowu o godzinie 11 rano na stoku przed bramą zwaną Stubenthor w domu do tego przeznaczonym dziesięć millionów pieniędzy papierowych, wykupionych przez uprzywilejowany Austriacki bank narodowy, a to pod dozorem i kontrolą C. K. połączoney deputacyi wykupua i umarzania, w obecności delegowanych C. K. Kommissarzy i za pośrednictwem właściwey Izby rachunkowey.

Akt względem żeglugi na Elbie.

(Ciąg dalszy.)

Art. XXIII. Tymczasem Saxonia, Hannover, Dania i Meklenburg powodowane chęcią ułatwienia handlu na Elbie, postanowiły nieużywać uprzednio przez lat sześć, wyjąwszy przypadku gruntownego podeyrzenia, służącego onym prawa szczegółowego przeglądu na swych urzędach cłowych wszystkich tych statków i tratów, które przechodzą przez jeden z dwóch Pruskich urzędów cłowych Elby w Wittenbergu lub Mühlbergu, i tam ulegają szczególnéj rewizyi, i Państwa wspomniane za szczególne porozumieniem się, poruczyły wykonanie tego przeglądu obudwom urzędom cłowym Pruskim.

Ze zaś doświadczenie naylepiéy okaże stosowność tego porozumienia, przeto wspomniane Państwa nadbrzeżne Elby zastrzegają sobie wyraźnie prawo, przedłużyć trwałość ugody téj i w razie potrzeby wydane oznaczenia zaraz po pierwszém rewizyi polepszyć lub uczynić ie prościejszemi.

Gdyby ta ugoda nieodpowiadała wzajemnemu oczekiwaniu, i gdyby się nieporozumiano względem innéj przy Kommissyi rewizyynéj; zatem wolno im będzie powrócić się niezwłocznie razem do swego szczególnego prawa re-

wizyi, iako potrzebnego do zabezpieczenia cła Elby.

Statki, które stosownie do swego przeznaczenia ani przez Wittenberg ni Mühlberg nie przechodzą, podlegają zastrzeżonéj szczególnéj rewizyi raz w każdém z tych Państw nadbrzeżnych.

Na urzędach cłowych Xiążęco - Anhalckich przy zastrzeżeniu prawa do szczególnéj statków i tratów rewizyi, takowa oprócz przypadku gruntownego podeyrzenia za okazaniem przepisanego oświadczenia przedsięwzięta nie będzie, lecz nastąpi tylko ogólna rewizyia ładunku i tratów.

Art. XXIV. Urzędy cłowe obowiązane są, nzywając wszelkich na ich rozkazy środków i naywiększey dogodności niemiescowey iak nayprędzey kończyć rewizyją, i nie zatrzymywać szyprów dłużej nad potrzebę.

Odprawa szyprów następować powinna ściśle bez różnicy po kolei, tak, aby ten, który naypierwey przybył i naypierwey został odprawionym, wyjąwszy przypadek, ieżli statki przedzwy będą mogły bydź odprawione ogólną rewizyją, w tedy takowe poprzedzać powinny podległe szczególnéj rewizyi.

Rozpoczęta atoli rewizyia niepowinna bydź przerwana przez rewizyję drugiego statku lub tratwy; urzędy cłowe zachowywać powinny ściśle bezstronność i staranność, ku w sparciu i ułatwieniu żeglugi, unikając sumiennie wszelkich nienależytości.

Bliższe rozporządzenie dla ich służby pozostaje Państwu, od którego są ustanowieniu w téj mierze atoli pomyslność żeglugi i ożywienie handlu będzie na względzie.

Urzednicy, dopuszczający się iakowego poboru przeciwnego ninieyszeniu oznaczeniu, powinni bydź surowo karani.

Art. XXV. Przekroczenie cła następuje, gdy ładunek statku tak dalece różni się od oświadczenia szypra, iż rząd widocznem jest zamierzone lub uskuteczniłone oszukaństwo cła Elby lub nalezytości rekognicyynéj. Ukaranie oszukaństwa cłowego, iakoteż w téj mierze po-

stępowanie dźiać się ma podług ustaw i rozporządzeń Państwa, w którym takowe odkryto lub szyper został zatrzymany. Na ten koniec powinna być przy każdym urzędzie cłowym władza do przedsięwzięcia śledztwa i rozpoznania.

Jeżeli na urzędach cłowych pogranicznych Państwa, gdzie statek wchodzi lub wychodzi z granic kraju, okaże się, że ładunek statku tak się różni od oświadczenia, iż rząd okazuje się zamierzone lub następioune oszukanstwo podatku krajowego, wtedy i w tej mierze można domagać się od szypa odpowiedzialności podług oznaczeń ustaw krajowych o podatkach.

Art. XXVI. Zanim niniejsza konwencya nabędzie mocy, ma być w miejscu urzędu cłowego urzędnik sprawujący sądownictwo ustanowiony i obowiązany podług summarycznego postępowania, rozpoznać następiące przedmioty:

- a) Wszystkie przekroczenia cła, i zasłużoną przez to karę, iak dalece się szyper takowey dobrowolnie nie podda.
- b) Spory względem opłat, cła, kieratu, wagi, portowego, warsztatowego, szluzowego i onych ilości.
- c) Zatamowanie ścieszki dla ciągnięcia statków, zrażdzone przez prywatnych.
- d) Szkody przy ciągnięciu statku na łkach, polach, iakoteż każdą szkodę, którą zrażdzi innym przez niedbalstwo flisak lub szyper podczas płynienia lub przybicia do brzegu.
- e) Ilość nagrody za ratowanie i inne wynagrodzenia pomocy w przypadkach nieszczęsnych, iak dalece strony zgodzić się nie mogą.

Nazwisko i mieszkanie Sędziego cłowego powinno być przybite w urzędzie cłowym.

(Dokończenie następi.)

Wiadomości zagraniczne.

Hiszpania.

Dziennik rozpraw donosi względem odmiany Ministrów w Madrycie z listów ztamtąd odebranych, iakoby Król oświadczył się za ntrzymaniem Ministrów. Po zaciągnięciu zdania Rady Stanu, względem potrzeby onych oddalenia, żadał Król od teyże listy kandydatów, i w tej mierze zasięgnął pierwey zdania stronnictwa liberalnego. Ponieważ to oświadczyło się przeciwnie, domagać się miał Monarcha od teyż listy kandydatów, która podobnie nie zna-

lała przyzwolenia u strony przeciwney. Potem wziął Król także pod rozwayę co czynić, gdyby przybyli powtórnie Ministrowie prosić o uwolnienie. Monarcha nie przyjął prośby, lecz w przekonaniu, iakoby los jego połączone był z ich losem, odpowiedział: «Jeżeli bezbożna ręka targnie się na Tron lub na ustawy, może upadek Mój będzie niezawodny; atoli aż dotąd postanowilem mocno nie ustępować nic z godności i władzy Moiey, i tych karcic, którzy zaprzeczają posłuszeństwa Rzadowi i rozkazom Króla.»

Uniwersał z d. 5. z. m. zawięra wykaz woyska wyslanego do Nawarry przeciwko powstańcom. Woysko to podzielone jest na 10 korpusów różney siły, i rozłożone w Sanguesa, Vera, Estella, Puente la Reyna, Tafalla, Logrono, i na lewym brzegu Ebro, we wsiach Irurzun, Betulu i Pamplonie. Spodziewaią się tam nowych posiłków z Burgos. Don Santos Ladron, Jenerał korpusu antykonstytucyynego wszedł do Sadaba w d. 4. Stycznia na czele 250 ięzdźców. Wezwał do siebie Władze, kazał ony daż potrzebne obiasnienia, a rozbroiwszy gwardyę Narodowā cofnął się. Część tey gwardyi wyruszyła w nocy i zacięgnęła się pod ięgo chorągwie.

Stany trudnią się ciągle rozpoznaniem księgi ustaw karnych. W dniu 4. Stycznia uchwalono, aby Duchowni, wyjąwszy przewinienia przeciwko karnosci kościelney, podlegali zupełnie Sądom cywilnym.

Francya.

Z Paryża d. 20. Stycznia. — Wczoraysze posiedzenie Izby Deptowanych ze względu przedmiotów maiacych być rozpoznawanymi, iak się spodziewać należało, bardzo było burzliwe. Po przyięciu protokołu ostatniego posiedzenia wstąpił Minister Skarbu na mównicę i przetożył projekt do ustawy względem cła. Niektóre rozporządzenia tey ustawy, rzekł on, istnieią już na mocy różnych przez Monarchę od ostatniego posiedzenia Izb wydanych rozkazów, atoli, aby miały moc swoię, potrzeba WPanów przyzwolenia, innemi, zmniejszone będą niektóre artykuły taryfy, nie na korzyść Skarbu, — ponieważ wiele ceł znacznie będzie zniżonych a przez stosunkowe podwyższenie niektórych innych ściesnione zostaną dochody, ze względu zmniejszonego przywozu obciążonych przedmiotów — lecz iedynie

i szczególnie w zamiarze zadosyć uczynienia nowym i lepię poznany sprawom.... Jeneralny Dyrektor ceł rozwinię WPanom bliżę zasady tego projektu do ustawy. — Tenże Dyrektor (P. Saint - Cricq) rozwinął zasady. Izba nie sądziła za potrzebę, mieć sobie odczytane pojedyncze artykuły projektu do ustawy, ponieważ drukowane i po biorach dla rozpoznania rozdane będą. Poczém Minister Spraw Wewnętrznych wyłożył powody dwóch innych projektów do ustawy, ściągających się do samego mieyscowego interesu. Pierwszym ma być Rząd upoważniony, do użycia zbytnię wody w kanale Saint-Maur (niedaleko Pafyża) i pozwolić różnym prywatnym założyć huty wzdłuż wspomnianego kanału; drugi dotyczy się ukończenia budowy kamiennego mostu (na Sekwanie) pod Rouen. — Tu dopiero zabrał głos P. Martignac, Referent Kommissyi upoważnionej rozpoznać projekt do ustawy względem Policji nad drukiem pism peryodycznych, i w imieniu teyże zdał względem tego projektu obszerną sprawę, przerywaną ze strony prawę oznakami pochwały a ze strony lewéy niechęci. Zdanie te sprawy poczyna się od rzutu oka na gazety i pisma peryodyczne uważając je w odwołaniu się do powszechnę sprawy, i stara się zbić zarzut: że rozporządzenia tego projektu sprzeciwiają się Konstytucyi i nie mogą być przyjęte bez naruszenia fundamentalnéj ustawy. Poczém Referent przystępuje do rozbioru pojedynczych artykułów projektu do ustawy, których, jak wiadomo, jest pięć: Art. 1. opiewający: »Zaden dziennik i żadne pismo peryodyczne, poświęcone całkowie lub częściowo wiadomościom politycznym lub materyiom, i wychodzące regularnie w dniach oznaczonych czyli zeszytami i nieregularnie, nie będzie mogło być przedsiębrane i ogłaszane bez upoważnienia Królewskiego. Rozporządzenie to nie może być zastosowanem do dzienników lub pism peryodycznych istniejących już z dnia 1go Stycznia.« Przełożony był bez odmiany do przyjęcia i uroione główne zarzuty dotyczące się tego rozporządzenia zbite. — Art. 2. nie zawiera żadnego istotnego rozporządzenia i ma tylko za cel zabezpieczenie wykonania środków tamujących. Podług tego »exemplarz każdego numeru lub każdego zeszytu pism peryodycznych i dzienników, który podług Art. 5. ustawy z d. 9. Czerwca 1819 powinen być oddawany do Prefekta, podprefekta i urzędów Burmistrzów, na przyszłość składany być powinien w Izbie Sądowéj Królewskiego Prokuratora w miey-

scu druku.« — Kommissyia, nie zmieniając bynajmnię środków, wynalazła inną stosowniejszą redakcyą. Przekłada ona, uchwalic »aby pierwszy exemplarz każdego numeru, zaraz w chwili, gdy będzie odciągnięty złożony był w Izbie sądowéj Królewskiego Prokuratora.« Tym sposobem Prokurator będzie miał dostateczny czas zawiadomić się o złożonych numerach, i w przypadku przewinienia, po rozpoczęciu ogłoszeniu, lecz jeszcze dość wczesnie będzie mógł postąpić wedle ustaw. (P. Mechin, ze strony lewéy: To jest, mieć moc zabrania przed rozdaniem.) — Trzeci i główny artykuł, opiewający: »Wrazie, gdyby duch lub ogólna dążność pisma czasowego lub dziennika, tego była rozdaniu, iżby przez takowy spokoyność publiczna zagrożoną, religia panująca i innych religii we Francyi za prawne uznanych winne spoważenie naruszone, powaga Królewska i byt konstytucyjnych instytucy mogły być zagrożony, więc sądy Królewskie, w których obrębach wyddą, na uroczystém posiedzeniu i po wysłuchaniu Jeneralnego Prokuratora i stron pismo czasowe lub dziennik zawiesić a w razie potrzeby zupełnie utłumić mogą. — Postępowanie ma być publiczne, iezli sąd nie uzna takowe za niebezpieczne dla porządku i obyczajów«; został obszernie rozbrany i objaśniony przez referenta, który wniósł na przyjęcie onego z niejakimi dodatkami i odmianami. Takowe zasadzają się na tem co następuje: Wyrazy ogólna dążność jako zbytczne powinny być opuszczone i tylko pozostać ma duch. Aby zaś dokładnię objaśnić, że o duchu dziennika nie z jednego numeru lecz z szeregu następujących po sobie sądzić należy, przekłada Kommissyia, tak artykuł zaczynic: »Wrazie, ducha okazującego się z szeregu artykułów i t. d.« Prawo projektu poruczające sądom królewskim na publicznem posiedzeniu zawieszenia i utłumienia dziennika kary godnego i zaburzającego spokoyność, przyjęte zostało »wprawdzie przez Kommissyę, atoli w tem umiarkowane, że sąd w pierwszym razie rozciągnąć może tylko zawieszenie naywięcej na miesiąc, w powtórny raz drugie zawieszenie na miesięcy trzy, utłumienie zaś zawyrohowane być powinno, gdy takowy przypadek jeszcze raz zajdzie.« Kommissyia przekłada także opuścić wnioskowy okres artykułu względem postępowania publicznego lub niepublicznego; ponieważ w tym objęte rozporządzenie wyraża dostatecznie Konstytucyia na przypadki kryminalne a postępowanie sądowe na przypadki cywilne. — Do artykułu 4 opiewającego: »Gdyby w przedziale

od jednego do drugiego posiedzenia ustanowione środki bezpieczeństwa i tamowania stały się na chwilę niedostatecznymi, wtedy ustawy z d. 31. Marca 1820 i 26. Lipca 1821 (nakazujące cenzurę) mocą rozporządzenia Królewskiego przez trzech Ministrów zawidzianego mogą na czas być obowiązującymi. Rozporządzenie to stać ma *pleno jure* w miejsce po otworzeniu Izby, jeżeli podówczas nie zostało w prawo zamienione. Równie stać powinno *pleno jure* w dniu, w którymby ogłoszono rozporządzenie Królewskie, wyrażające rozwiązanie Izby deputowanych; Komisya uczyniła jedynie przełożenie jeszcze ku większej rękoymii, aby do tego środka tylko w rzeczywistej potrzebie mającego być użytym, dodadź, iż rozporządzenie, mocą którego pomienione ustawy zostałyby na czas obowiązującymi, powinno być w radzie ministerjalnej uchwalone. — Art. 5. stanowiący, aby rozporządzenia dawniejszych ustaw, niniejszą niezniesionych, były ciągle wykonywane, nie był przez Komisję rozpoznawany.

Gdy Referent opuścił mównicę przy okłaskach ze strony prawej i środka prawego, P. Saint-Aulaire zabrał głos, i żądał, aby przy wytoczeniu pomienionego zdania sprawy opuszczony został okres obrażający mniejszość Izby, chociaż referent upomniany przez lewą stronę wyraził się co do myśli onego w sposobie zaspokajającym. P. Martignac w końcu owej części swojego zdania sprawy, poprzedzającego rozbiór poideycznych artykułów projektu do ustawy, w odwołaniu się do często przywiedzonych przykładów Anglii względnie zupełnej wolności dzienników, rzekł: »Dozwolcie nam mieć pierwę surową opozycyją, lecz przyjazną, opozycyją którąby bytu Monarchii nie wystawiła codziennie igraszce.«*)

Ponieważ zaś prawidła (toki spraw) Izby brzmią dostownie, że zdanie sprawy Komisji powinno być drukowane i rozdane, a przed drukiem nie mają być nad niem wszczynane rozprawy, przeto Prezydent wzbraniał się mocno pomimo hałasu i sprzeciwiania się P. Foy, Benjamin Constant,

de Corcelles i t. d. zezwolić na żądanie P. Saint-Aulaire i oświadczył, iż jako rzecz sprzeciwiającą się prawdom, nie może zezwolić, aby nawet do głosowania przyszło.

Stosownie do dziennego porządku, miały być rozpoczęte rozprawy nad projektem do ustawy względem ukarania, przewinień prassy, i Prezydent wezwał P. Corcelles, iak pierwszego mowcy, zapisanego przeciwko temu projektowi, aby wstąpił na mównicę; atoli lewa strona hałasowała i pukała chwilę przeciwko wspomnionemu rozwiązaniu Prezydenta, tak, iż długo nie mógł zabrać głosu P. Corcelles. Nakoniec, ucichła wrzawa, a P. Corcelles miał długą i silną mowę przeciwko projektowi do ustawy. Po nim mówił P. Duplessis-Grenedan (znany członek Izby Deputowanych z roku 1815) za projektem a po nim P. Etienne przeciwko takowemu, poczem, że inż było wpół do szósty wieczor, odroczone rozprawy na Wtorek, albowiem w Poniedziałek 21. t. m. z powodu pamiątki śmierci Ludwika XVI. nie ma posiedzenia.

Rozporządzenie Królewskie z d. 26. Grudnia r. z. przywraca zniesionych w roku 1817 dziesięć kompanii miejscowych, (między niemi jest dwie z gwardyi Królewskiej.)

Gazeta Strasburska pisze z Kolmaru z dnia 18. Stycznia: »Gazety Paryżkie zawierają, że Tellier, Adjutant podofficer, i Wahlble, starszy feldwebel z 29. pułku liniowego, zbiegli po zdradzie swojej do Pruntrut, zostali przez Oberamtmana wydani. W istocie uwięziono ich w okolicy Pruntrut, lecz niebawem puszczono ich na wolność, albowiem wzięli nazwiska Castora i Polluxa a Władze Szwajcarskie nie mogły znaleźć podobieństwa od imion Tellier i Wahlble ... « — Względem przedmiotów znalezionych w zabudowaniu P. Petit-Jean, Adwokata w Belfort, otrzymaliśmy bliższe doniesienia; odkryto tam dwie trzechkolorowe chorągwie, i z nich odjęte oprawy; kokard z srebrnym brzegiem 17, wełnianych 600, przeciwnamiennik szefa batallionu, kul 400 i blisko 1200 ładunków; na ulicach Belfortu znalezione kilka nowych pałaców porzuconych przez ściganych od Władzy zbiegów; syn P. Petit-Jean zbiegł; liczba uwięzionych wynosi teraz 37 osób.«

*) Gdy lewa strona moeno doymowała P. Martignac względem owego okresu, oświadczył on, iż nie chciał mówić o opozycyi w Izbie, lecz ogólnie w Narodzie i o wpływie zdań dzienników na Narod.